

AURORA SOCIAL

Setmanari defensor dels interessos del Treball

Les comunicacions a la Redacció s'han de rebre lo més tard el dilluns.

No s'tornan els originals.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CANUDA, 15, 1.er
Hores de Redacció: de 5 a 8 de la tarda
Apartat de correus núm. 26

Espanya, mitj any 1'50 pts., per corresponçal 1'75—Estranger, mitj any 2 francs, i per corresponçal 2'75
Número solt 5 céntims.—Paquet de 25 números pera la venda 75 céntims
Pagos a la bestreta. Poden enviarse sellos de correo y tota classe de lletres de facil cobro.

Preus pels corresponçals propagandistes
5 números 7 pessetes semestre
25 » 30 » »
50 » 50 » »

AVIS

Conforme anunciàrem en el número anterior, la Redacció y Administració de AURORA SOCIAL s'ha traslladat al carrer de la Canuda, núm. 15, pis 1.er

El problema Agricol-Industrial

Els higienistes se preocupan dels perills y danys de la aglomeració de habitants en las grans ciutats, baix el punt de vista del desenvolupament de la anèmia, neurastenia, y especialment de la tísia, sífilis y alcoholisme, tres plagues causa de moltes enfermetats y mortalitat. Al mateix temps els sociòlegs se alarman per la desertió del camp cap a las ciutats, ab gran perjudici de la riquesa de la nació, y augment y agitació socialista. Les ciutats son el pou y abisme de molts: al cap de algunes generacions la degeneració es un fet, y per regenerar s'imposa la vida en el camp. En les acumulacions s'hi desenvolupen les corrupcions. Malalties de cos y viciis de l'ànima son l'efecte del excés de població en les ciutats y despoblació del camp.

Es clar que les ciutats no poden desaparèixer; encare aniran augmentant, donchs la actual civilització sembla tenir necessitat de grans Centres en els quals se elaboran idees y sentiments dintre la efervescència y llibertat que s'hi troba; ahont la ciència, els diners y el geni s'hi donan cita per ajudar-se y fortificar-se y formar autoritat moral y reflexar la llum reunida.

L'abatiment de la agricultura, los beneficis de la industria y l'augment de vies de comunicació han contribuït a treure la gent del camp cap a la ciutat. Convé

donchs alsar la agricultura, y que les vies de comunicació serveixin per fer la aliansa natural y fecunda entre la agricultura, la industria y les diferentes branques de la humana activitat. Convé que 'ls agricultors se tornin un poch industrials, y que 'ls industrials se tornin un poch agricultors; que les vies de comunicació portin industries e industrials cap al camp a respirar bons aires, menjar bons aliments y criarse forts, fent a ratos de pagès; y que 'ls pagesos augmentin els rendiments ab alguna industria, especialment en l'hivern y quant hi ha poca feyna al camp. Convé que 'ls que tenen el negoci a la ciutat, ab la rapidesa y baratura de transport y viatge puguin, acabada la feyna, sortir al camp, y ádich cultivar un tros de terra y dormirhi; y al mateix temps que l'que viu al camp, li sigui facil l'anar a la ciutat ab rapidesa y economia a vendre els productes agrícoles e industrials que tingui y que no hagués de pagar drets d'entrada, ab gran benefici dels habitants del camp y de la ciutat.

Convé proporcionar als treballadors del camp jornals assegurats, capitals e inteligencies per augmentar la producció y bons mercats; convé que 'ls propietaris cuidin ab interès de las seves terres y visquin al devant de la explotació; convé propagar l'amor al camp, a la agricultura y a la alvisació; y per lograrho convé la educa-

ció agrícola en les escoles de primera ensenyansa y en les de grans o adults a fi de lograr que hi haigi menos advocats, metges y empleats y gent inútil, y més agricultors; y que joves y noyes estiguin ab satisfacció en la agricultura y no fugin a les ciutats a trobar moltes vegades la perdicció. Ara resulta que a les ciutats hi sobran els pretendents, y que en el camp faltan brassos, inteligencies y diners; un gran desequilibri. Si l'pagés hagués rebut bona educació agrícola, y tingüés lo necessari per alimentarse bé y cubrir ses principals necessitats, no desertaria del camp, y sobre tot se li hauria de procurar un tros de terra propia y una caseta, sense que se li pogués embargar ni hagués de pagar contribució; aixís s'arrelaria bé, donchs lo país natal, guanyantse la vida, té forta atracció. No tenint llassos que lliguin a la terra y guanyantse poch la vida, es quan venen ganas de fugir del camp cap a la ciutat.

L'ofici de pagès es estacionari; es dir, que hi ha èpoques de molta feyna y altres de poca; convé donchs que no faltin brassos en les primeres; y que en les segones hi hagi industries casolanes y rurals per ocupar-se y guanyar jornal, qual remey podrian proporcionar els rics propietaris si visquessin en el camp ab sa inteligencia y sos capitals, en lloch de passar inutilment el temps en la ciutat passejantse, y en cafés y teatres, cuidantse sols de tallar cupons y cobrar arrendaments, faltant a la seva important missió social. La crisis agrícola no sols porta la emigració cap a les ciutats, sino també cap al estranger y cap a América: en el sol port de la Coruña, en un any se han embarcat trenta mil emigrants cansats de patir gana, abandonant la madrastra Patria que no 'ls proveeix de

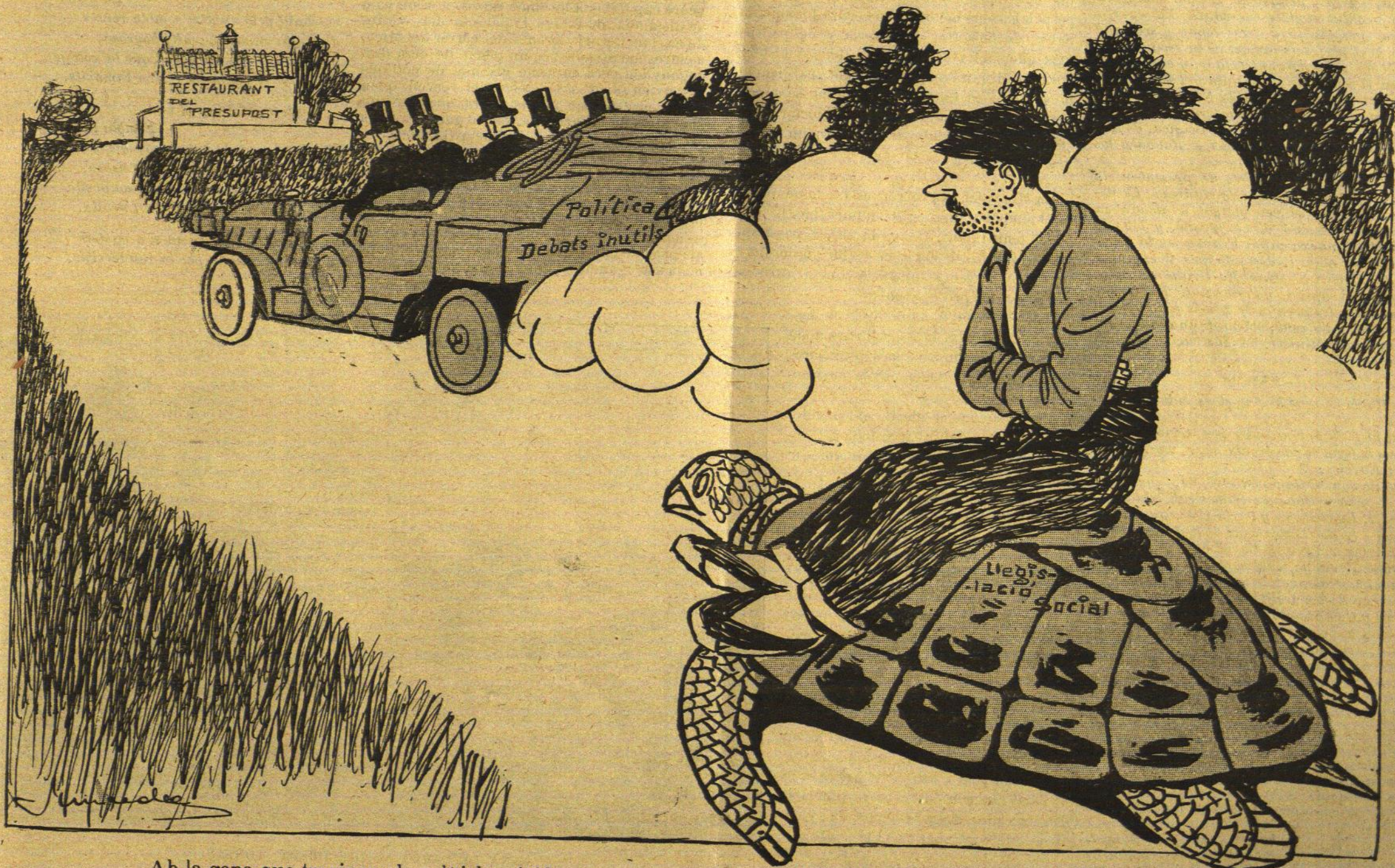
pà. Si 'ls governs en lloch de passá 'l temps en miseries de partits, se ocupessin en les necessitats de la agricultura y dels demés rams de benestar, no s'hauria agravat tant la situació. Ara que té ja Catalunya verdaders representants, ja anirà millorant nostra situació; ja 'ns anirém lliurant del centralisme y caciquisme que anys fa que 'ns venen ofegant. Lo que convé, que la Solidaritat se mantingui, reforsí y s'extengui per tot Espanya, com axis será, donchs es una necessitat per viurer. Estiméu la vida del camp, que en ell hi há la abundancia de la vida, la salut y el verdader benestar. En el camp se respira ayre pur, se gosa vida tranquila y completa llibertat, els millors goigs. ¡Oh ditxosos homes del camp, digué Virgili si sabesseu coneixer y apreciar vostra ditxal! Estimeu la vida del camp ab totes les seves ventatjes, que l'amor al camp es principi de salvació social, font de benestar y moralitat y riquesa. Rics de las ciutats, al camp, el major temps possible ab les vostres families, vostres inteligencies y vostres capitals!

J. R.

Una gloria del Treball

Hi ha païssos que pera recompensar el mèrit dels obrers industrials han creat una ordre nomenada de Caballers del Treball. Si aquest títol existís en nostra terra, correspondria de dret al Angel Grané y Mas, ab qual retrat AURORA SOCIAL obra la galeria d'obers ilustres que anunciá en son prosp. etc.

Molt bé per la ciutat de Manresa al celebrar ab un públich homenatge el fets retorn del jove teixidor que omple de gloria a sa patria y d'un modo especial als seus companys de treball.

Ab la gana que tragin en els polítics vividors y ab tanta pressa com duhen d'entaularse al Restaurant;

quan hi arribarem nosaltres els pacients treballadors, ni 'ls pinyols de les cireres per nostres ens deixaràn.

ANGEL GRANÉ Y MAS
Obrer pensionat al Extranjer

Darrerament el Municipi de Manresa li ha dedicat un diploma de honor; però l'Estat que ha fet per premiar al vencedor de Roubaix y de Tourcoing, al més distingit alumne de la primera Escola d'Arts industrials oberta al Extranjer?

En Grané arriba a Espanya coronat de llorers, y sens donarli temps per reposar-se, l'Estat li penja al coll la motxilla del soldat! Si, en Grané ha hagut d'incorporar-se a les files del exercit!

No faré cap comentari sobre aquest contrast, ni sobre l'servey militar y les perjudicis que causa als que han nascut per esgrimir les armes de la pau, y no les de la guerra.

El cas d'en Grané reclama l'atenció dels diputats a Corts per Catalunya, y a ells el denunciem. El treball y la industria de la terra, però no invocar el mateix honor de la nació, exigeixen qu'en Grané sia redimit, sia retornat al lloch que li pertoca. Y després de formular aquesta justa demanda, vaig a escriure algunes notes biogràfiques d'aquest mirall de treballadors que ha conquistat a Europa el primer lloch per la industria textil de Catalunya.

Nasqué a Navarres en 1886. En una modesta fàbrica d'aquesta població passà tres mesos teixint, traslladant-se després a Manresa, a la fàbrica d'en Bertran y Full. Però en Grané no era un obrer rutinari: era un jove intel·ligent que treballava y estudiava. Després de temps breus, y l'aprovació després de la feyna manual, per dedicar-se al treball intel·lectual. En l'Escola de Arts y Oficis guanyà la nota de sobresalient en la classe de «Teoria y practica de teixits» y en les oposicions de fi de curs s'emportà el primer premi. Devora llibres y revistes y descobrí nous horitzons per a l'seu talent y la seva iniciativa individual.

En Grané es un caracter, una voluntat recta, decidida, activa y persistent. Ell no malgasta la seva joventut en vicis enervants. Ell conrea aquestes energies per fer-se home y avensar sempre en el perfeccionament de la seva professió. Ell no s'atreu: es teixidor, y aquest ofici ha de ser el seu camp de batalla y l'seu triomf.

S'entén de que a la Escola Nacional d'Arts industrials de Roubaix hi concorren els teixidors més aventajats de Fransa, de Bèlgica, d'Alemanya y d'Inglaterra. Donchs a Roubaix ha d'anar. Voler es poder.

Y a Roubaix anà, després de presentar els títols obtinguts a la Escola de Manresa. El Ministre de Foment se veu obligat a atendre en justícia la pretensió d'en Grané, y l'23 de Maig de 1904 marca cap a Fransa, en la quinta expedició obrera, dirigida per l'enginyer jefe, D. Enrich Sanchis. En Grané no sabia el francès, y l'apren, y l' domina. En Grané troba resistencies per esser admés a la Escola de Roubaix, y les ven, obtenint una autorisació especial del Ministre de Instrucció pública de Fransa.

Y a Roubaix què hi feu el teixidor de Navarres?

Què hi feu? Aplicarse sempre, triomfar sempre, fins a fer-se super or als seus condeixebles de tota Europa.

Això no son adulacions: son fets.

En el primer Concurs trimestral guanyà l' número 2. En el segon y tercer Concurs guanyà el número 1. En els exàmens de fi de curs assolí el Primer Premi. En el curs acadèmic de 1905-906 guanyà l' número 1 en tots els Concursos trimestrals: assolí el primer lloch entre els alumnes de les assignatures de Contextura, Andlisis y Composició de dibuixos y teixits. Es proclamà el primer alumne de la Escola Nacional d'Arts industrials franceses. Per premiar tants triomfs la Cambra de Comers de Roubaix fa encunyar una medalla d'or, en qual revers se destaca l'escut heràldic de la ciutat y en l'anvers s'hi llogueix el títol de la Cambra de Comers entorn del nom del Angel Grané, coronat de llorer ab la data de la encunyació.

Però la carrera triomfal del teixidor català no termina aquí. Al Nord de Fransa, a Tourcoing, se celebra una Exposició Internacional de Industries textiles. L'Escola de Roubaix tem que sia vensuda pels teixidors d'Armènia de fama universal: Qui la representarà? En Grané, el primer alumne de la primera Es-

cola industrial d'Europa. Y l' nostre compatrici es proclamat vencedor. ¡Victor, Grané!

¡Honor a ell! honor al nostre company, al feynador intel·ligent, al obrer honrat.

No l'coneix personalment y ell no m'coneix a mi. Però m'consta que es senzill, modest, de vida sobria y forta. L'encens de la gloria no enterbolirà el seu enteniment. No s'adormirà demunt de sos llorers. Ell els multiplicarà y ls farà florir y fructificar en els camps del treball, regats ab la suhor del front y del cervell.

¡Obrers de Catalunya! Els èxits d'en Grané son el millor testimoni de la necessitat que tenim en nostres temps de la disciplina del esforç individual y professional, que l' nostre Setmanari ha vingut a recordar a les classes treballadores, enganyades y explotades pels falsos redemptors de la política venal.

Veuquí el mirall.

Si l'copiem, si n'hi ha molts de Granés, elevarem moral y materialment el nivell del proletariat; així se farà digne dels grans triomfs qu'en un proper avenir han d'acompanyar l'adveniment de la democràcia redimida de les esclavituts de la ignorancia y del mal.

CLARIS.

El tabach

El tabach exerceix sobre la economia una acció profunda y general, una intoxicació lenta pero persistent.

Els símptomes son: vèrtich, una especie d'ubriaguesa, vòmits, tremolors, desfalliments, suhors frets, perturbacions del estómac, de la vista y del cervell, paràlisis y aduch la mort, si l'abus es tan gran.

La nicotina, que es el principi actiu del tabach, es una matzina de les més violentes, comparable per la rapidesa de sos efectes, ab l'àcid prússic. Algunes gotes de nicotina pura, instalades a la boca produirien la mort instantàneament.

Les professions

PEL OBRER

Anys enrera, als que transitaven a altes hores de la nit per la Rambla de Catalunya, els eridava l'atenció un fet menys excepcional de lo que s'creu.

Arrimat a un fanal, inmòvil com el mateix, se veia un vigilant jove y simpàtic, sempre en la mateixa posició. A les dotze, a la una, al les tres, fins a les cinch de la matinada, allà era el vigilant, semblant una estatua del carrer. Se sentia l'picar de mans del vehi: el vigilant se disparava corrents y corrents tornava a son lloch, al peu del fanal y a sa mateixa posició.

Me'n recordo: se deya Mercader. Així havia ja passat varis anys; llegint sempre, sempre absorvit en la lectura.

Llegia... qualsevulga cosa: el primer llibre qu'arribava a ses mans o el primer que fixava sa curiositat en les llibreries de vell, úniques que l'sou li permetia freqüentar.

En Mercader sabia moltes coses pro no sabia res. Ses lectures havien sigut estudis superficials, sens mètode, sens ordre fonamental. Sabia de filosofia, d'historia y de política, més que molts filosofes, polítics é historiadors; pro li faltaven les claus de les ciencias: no sabia si lo que sabia ho sabia bé o malament. En Mercader ab un títol de doctor havia sigut un excelent advocat: mes ab un títol de vigilant...

En Mercader es l' obrer: es la classe obrera; es el símbol d'una legió innumerable. L' obrer podrà tenir talent, afany de saber, passió per l'estudi, pro... l'Estat el declara ignorant de professió, ab tanta injusticia com a altres els declara sabis professionals.

A l' obrer se li ha facilitat la instrucció primaria. L'Estat li posa a ma la escola; institucions més previsoras que l'Estat mantenen escoles nocturnes.

Pro... la ciencia oficial, el batxillerat, la llicenciatura y el doctorat, estan prohibits a l' obrer. Les aules s'obren a hores impossibles per a l'treballador, el sistema d'ensenyança sembla fet a posta per fer la carrera impossible als pobres; el batxillerat serveix de barrera infranquejable per a l'jove treballador.

Quan pensaran els Estats en obrir els Instituts y Universitats al pobre obrer? Es dir: quan se farà perfectament compatible la instrucció superior per a l'proletariat?

Per a ser sabi sembla que fora suficient tenir talent y aplicació, pro l'Estat diu que no; per a poder conreuhar les profesions científiques deu seguir-se la norma y el camí privilegiat, que l'Estat tanca a les classes inferiors. En Mercader, després de tota una vida d'estudi, continuarà sent el vigilant.

M.

Proverbis antichs

L'hom qui no té que fer prengui vaixell o muller.

No esmersis lo teu cabal en cosa que res no val.

Qui no guarda mereix portar una albarda.

A ningú demanaràs los diners que guardaràs.

La millor fiança es tindre la bossa per la nansa.

Lo bon lloguer fa l'hom feynar.

Un mirall de sogres

Fa fredat llegir tot lo que s'ha escrit contra les mares que, per la gracia ó la desgracia del primer xitxarelló a qui se li passa per la barretina del enteniment el fer l'amor a la filla del seu cor, se converteixen en sogres y quines menes de maneres de cassos se contenen tantost se reuneixen dos ó tres xicotets fadrins!

N'hi há de burineres, diu un, d'aquelles que tot lo dia burxen les orelles del pobre gendre... «cuydam la meua filla, ten conte ab la meua filla, procura que mengi forsa la meua filla, trobo qu'està trista, que té la meua filla? me sembla que està molt flaca la meua filla...» N'hi há, diu un altre, de escursioneres: alló de «Noya; el que tens que fer es dartre bona vida, que treballi ell. Fesli escombrar la casa, no siguis tanta que aixó t'pot perjudicar la salut. No l'dexis anar al café, que no fumi. Si alguna vegada t'renya, clàvali una bona paraulada. No t'dexis dominar may pels homenots, filla. Si un bon tall hi há a casa que sigui per tu, no siguis tanta.»

N'hi há de fieres, diu el de més enllá y a la més mínima que senten que renyes a la dona ja t'anomenen senyoret y t'donen el tractament de vosté. «Vol fé l'favor de no masegar-me a aquest pobre angel? A mi m'ho hauria de dir vosté o que ara acaba de dirli, que m'sembla que prou li escapso mitg pam de llengua, sápi-ga que a la meua filla no se l'ha de avisar per res, y menos vosté; ahont va aquest mort desenterrat, poca substancia, mitja cerilla! No sé qui em deté les mans per no arrancarli ara mateix la poca solta del cervell que tragina...»

Un dia sentíu contar qu'una sogra posà la cara del pobre gendre com un tomatech escalivat, que una altre fá una mandonguilla ab les orelles del espós de la seva noya y vaig llegir en un llibre, que entre Tot Sants y Manresa y les Mines de l'Aiguacuit s'havia descobert una cova del temps del moro; y a la llosa que tapava la entrada hi havia escrites aquestes paraules: *gendrorum assassinorum socrarum* que ningú sab lo que volen dir ni jo tampoch per que es llengua forastera, però que a la quinta, segons me va confiar en secret un nebot d'un casí germà del pare polítich del avi del pare de la minyona d'un gran sabiàs xino, son unes paraules que sembla que no volen dir res de bo.

Quan jo era fadrí, o sia abans de haver begut oli a la pica dels indiots, una de les coses que més me feyan agafar por del matrimoni, era precisament el pensar que tingués de anar a caure tot el fill de la meua mare baix el domini y potestat d'una sogra enrebexinada, però velshi aquí que una tarda tota fosca d'un dia d'hivern, ab una boira espessa que s'estenia pe'ls carrers de la ciutat que no m'dexava veure cap doble de cinch duros, ni a un pam de distancia, m'estava jo darrera dels vidres de ca l'apotecari Coronas del carrer del Mico, mentres me preparaven un pegat de cera desenganyada per curarme els ulls de poll que m'havien sortit a les teles del cervell, quan vaig veure passar per la acera quasi tocant als vidres de la farmacia, tot el garbo, tota la sal, y tot el salero de la Quimeta (la que avuy es la meua senyora) y ¡ay! ¡quan hi penso! ¡ay fills de mare si l'haguessen vista!

Erem tres companys que havíem jurat que may ens mirariem cap noya ab l'ull dret, sempre ab l'esquer y axí no corriam perill de trencarnos la nou del coll o l'os bertran cayent als peus de cap sogra, però ¡ay mamá! ¡quina mala astrugancia vaig tenir! Velshi aquí qu'en

el precís moment que se m'floava un mosquit al ull esquer, li clavo guipada ab el dret y sens recordarme dels ulls de poll, ni del cervell, ni del pegat, ni del apotecari... obro la porta ab una bategada y... vaja, no m'ho fassin explicar per que els solterets ¡pobrissons! com s'enteruirian... y l's casats... prou d'un modo o d'un altre me ficarian a la Confraria dels espatllats del bolet.

Perdonintme donchs uns y altres si no l's conto del modo que m'vaig... diguemne esparvillar, per que jo tingués el dret indiscutible, impalpable é inalienable de passejar-me cada diumenge pels carrers y places de Barcelona, portant a un costat la que anava pel camí de ser la meua (no s'en riguin) a...do...ra...da Quimeta y al altre carretejant la meua be... ne...me...ri...ta y respectabilissima sogra.

¡Pobre Lluís! me deyen els companys; tu si que l'has ben treta, no tindràs sogra may, no, per que la mare de la Quimeta será per tu una verdadera furia infernal, ab cada manassa que tregina que a la primera bofetada que t'clavi a la cara ja no t'conexerem per res mes que per en mitja galta. ¡Y quin geniàs que porta demunt de la carcanada aquella bona dona! ¡ay pobre Lluís! creume noy, deixa corre l'casament o be esperat a que l'brom o la papida te la envihi a la eternitat.

Son injustos; els hi deya jo, per que es una bona senyora que encara está dejuna de dirme Lluís; sempre Lluís, fill meu, bon minyonet, prenda, y qué se jo quantas coses més...

Totes fan el mateix, me responien els de la colla, quan el jove encara no té l's papers despatxats però...

¡Que n'son de malvats y perversos els companys y fins la Societat quan parlan de les sogres! ey! al menys els ho puc ben dir jo, que vaig tenir la sort d'arreglegar la sogra més dolça, més carinyosa y més bona que hi pugui haver al demunt de la escorsa de la bola del mon.

¡M'estimaràs Lluís! me deya boy mirantme de fit a fit com si volgués veurem tota la veritat de la resposta, y jo, está clar, li deya com poden suposar, que si. També jo a tu, replicava ella.

¡Qui tindrà l'atreuiment després d'enterarse de la existencia d'una sogra tan exemplar, de dir mal de les sogres?

¡Ah! y encara m'descuidava de contalshi la millor prova de la bondat d'aquella bona senyora. Figurínse que quinze dias avans de casarme ab la Quimeta, tot d'un plegat fa un estornut que m'produí l'efecte d'una dutxa de dos o tres mil capellans a la cara, diuhen si se li va reventar la vena mestra de l'ungla del dit gros del peu; la qüestió es que tot just va pòguer rebre l's darrers auxilis, fer testament deixant a la Quimeta una torra a Valcarca y tres o quatre cents naps que tenia arreglats y poch avans de morir va dirme: Lluís, me'n vaig al altre barri per no fer-te nosa en aquest.

Y ¡quina bondat la de la meua sogra! Ella si que pot ben dir-se que fou un mirall de sogres.

M. X. de F. B.

La Fàbrica

Llarga com una serp, brama y rebrama al mitj dels camps, la fàbrica brunzenta; llarga com una serp, destaca ombriva els finestrals plens de claror.

La lluna

entelada p'ls núvols, sembla riures de l'alta xemeneya mitj boyrosa, y l's camps de blat novell que la voltejen, escoltant el seu bram resten inmòvils.

Desde molt lluny se veu.

Sembla la imatge

d'un dels casals pahorrosos que s'somnien; y si de lluny se sent sa veu frisoa, sembla que s'enti monstruosa abella voltar entorn d'una deserta prada.

A fora, la Natura en son misteri dormint bressada per la veu terrible;

MINA DE CARBÓ AL DESCOBERT (TONKIN)

y a dins, capolls qu'ans de descloures cauhen per l'alenada del casal, impura.

A fora, la pregaria perfumada
sota d'un cel d'eterna primavera;
y a dins, espectres alts y silenciosos
que s'mouhen dominats per l'ull altíssim
de la emboyrada xemeneya invicta.

A dins, pits que s'asseguen entre angunies
marciat la fruyta santa de les mares;
y allà d'enllà, en les cambres tan desertes,
els infants qu'ul despertarse ploren.

Llarch mateix que una serp, bramayrebrama,
enlluernant els blats, el negre monstre;
y al compàs de son bram entre les herbes,
els grills entonen lo oració nocturna.

X. VIURA

Consells de metge

NO ENTERREU AVANS D'HORA

Convé anar escampant arreu algunes nocions modernes respecte al moment de la mort, producte de estudis recents. Y convé mes perque si be els pobles de l'antigor (els hebreus, els egipcis, els grecs) guardaven los seus difunts a la casa durant tres dies y mes, després la costum s'anà perdent fins a arribar als temps actuals en que sembla que ningú sossega fins que s'han tret de casa les despulles d'una persona pera qui poques hores avans semblaven poch els cuidados y totes les mostres d'afecte.

Convé donchs que se sàpiga que, segons observacions y experiments practicats en gran nombre aquets darrers anys, la persona no mor en general al moment que creu la gent, sino que, entre la vida manifesta y la mort real, sol mitjansar un temps, un període mes o menys durader en que, encare que insensible, sense parla, sense pols, sense respir y tal volta sense sauch ni calor, pot no obstant ser viventa aquella persona que, vejentla jaure inmovil, creyem ja difunta.

Els medis moderns de la respiració artificial, dels estiraments acompassats de la llengua, del massatge del cor y altres que no mencionem aquí han fet reviscolar a moltes persones que ja s'creyen ben difunts; y per lo tant es perfectament cert que la fredor del cor, lo jaure ert, la manca de parla, de pols y de respir, lo no sentir punyides, ni lo flam d'una candela, no son senyals prou certes de mort.

No deu considerarse morta una persona, (y la lley espanyola aixís ho prescriu) fins que pre-senta senyals de putridura. ¿Com se coneixerà això? Com en general les entranyes del ventre son les primeres que entren en putrefacció, la primera senyal sol ser una taca de color verdós o blavenc en el ventre, que se va extenent poch a poch. N'hi ha prou ab això pera compendre que en aquell cos comensa la putridura y que per lo tant es mort.

Cert es que en els nens petits, en el vells y en els ofegats per aigua no s'presenta la taca tan depressa en el ventre; mes en ells serveixen altres senyals, com son morats que s'formen pel cos seguint les venes, bombolles, apergamintat de la pell, etc. No podem aquí donar tots los signes de la mort, voldriem sols fer notar que mentres no vinga alguna senyal d'haver comensat lo cos a pudrirse, no s'pot dir a ciencia certa que la persona sia un cadavre.

Ara be: la taca verda no s'presenta sino al cap de 24 o 36 hores d'haver donat el suposat difunt lo que 'n diuen lo *darrer suspir*. Y sapient que després d'aquest que s'creya *darrer suspir*, encare son pahits los aliments que hi quedan al estomach, encare es venen bellugar moltes partícules del cos del suposat difunt, si s'miren ab un microscopi, les petites pestanyes de certes cèlules, encare van fent son moviment acompassat, les fibres dels músculs encare se contrauen a voltes per medi de corrents elèctriques; en fi que hi ha, entre el moment que la gent creu de la mort y aquell altre moment en que comensa la putridura, un període, un temps en el qual la mort es sols aparent; es a dir que hi ha encare un reste de vida en el fons d'aquell organisme que sembla ja difunt.

Quines entranyes tindriem, donchs, els que això sabent, a un que semblant mort pot encare no serho, lo tractessim com si ja fos un cos no més?

Aquest període de mort aparent, y per lo tant de vida real y positiva es mes o menys curt segons les malalties, pero existeix sempre o casi sempre. Fora d'aquells atropells que fan impossible la vida ni per un moment, com es caure en un forn ardent, ser completament aixafat per una roca, etc., pot dirse en general que quant més sobtada la malaltia o la ferida mortal, més li costa al subjecte de despendres de la vida; de manera que en els casos de accidents per desgracies o de lo que 'n dihem morts repentins, es a voltes molt llarch aquell període de mort aparent.

Lo qual vol dir que tal volta no es mort aquell que a vegades veyem ert y sense sentits al mitx del carrer o ferit en un camp per un llamp o por un fil elèctric o per una caiguda o una topada violenta. Pensem, al contrari, que es una persona que potser reclama los nostres auxilis encare que sembli mort. Encare podem corre o enviar a buscar tota mena de socors que nosaltres tal volta no sabem o no podem donarli.

Y en quant als morts de malaltia, no portem pressa a enterrars, esperem a estar ben certs de que han comensat a corrompre, pensem en els casos esgarriñosos de sers que han sigut enterrats en vida, guardem pels que tal volta no son morts certs miraments y escampem arreu

aquestes idees, no sia que un dia nosaltres mateixos siguem víctimes de la ignorancia que hi ha del verdader moment de la mort.

DOCTOR SOL·LICITUS.

Despertadors musicals

Lo pare del filosof Montaigne feya despertar a son fill pels sons agradosos d'una música. Carnegie, ja conegut per nostres llegidors, se fa despertar cada dia pels sons d'un orga tocat per un virtuós de talent.

Aquest medi que sembla estar sols a la ma de richs, ha sigut vulgarizat per un yanki, M. Hett, qui ha inventat, segons lo Scientific American, un despertador que al arribar la hora deixa sentir les harmonioses notes d'un himne que s'pot canviar a voluntat.

Actualitats

(DE TOT ARREU)

Espanya

Llavorsi (Alt Pallars) dia 18. — En Frederich Ros y En Angel Serati Casanovas donen una conferencia agricola.

Madrid, 19. — Als «Viveros de la Villa» s'hi ha celebrat el banquet en honor dels diputats y senadors carlins; eren 1.400 comensals.

Dia 20. — Don Frederich Rahola proposa davant la ponencia d'industries manufactureres de la Asamblea de la Producció establir zones neutrals; la ponencia inseriu la proposició. — Celebra la sessió inaugural l'Assemblea de tapers, al Circol Mercantil. — Dia 21. — La 1.ª sessió en plé de l'Assemblea de la Producció Nacional se celebra al Paraninf de la Universitat. — Dia 21. — Se reuneixen a la Diputació en assemblea els empleats de les Diputacions d'Espanya, assistinthi 41.

Les Borjes, 20. — Arriba l'Sr. Macià fentse una entusiasta rebuda.

Trubia, 21. — Descarrilament d'un tren minayre, ab 2 ferits.

Corunya, 20. — Asamblea preparatoria dels empleats provincials.

Palma de Mallorca, 24. — Arriuen els congressistes del Congrés Agricol de Manacor.

Huelva. — Colisió entre la guardia civil y els vaguistes d'una mina.

Austria

Viena, 21. — Resulten elegits 82 diputats socialistes y 66 anti-semites.

Inglaterra

Dublin, 21. — La Convenció nacional irlandesa se declara unanimitat oposada al projecte de lley den Birrell, sobre l'autonomia d'Irlanda.

Fransa

Paris, 21. — Arribada dels professors de la Universitat de Londres. Recepció a la Sorbona. — Se reuneix a la Borsa del Treball el Congrés de la federació de músics, ab 48 delegats representant 5.000 federats. — Dia 22. — En Consell de Ministres s'aprova l'projecte redactat pel ministre d'Hisenda, de remeyar la crisi vinicola. — Dia 23. — El president de la República, ab nombrosa comitiva oficial, inaugura la molt notable Exposició d'Horticultura. L'Academia francesa de la Llengua ha elegit a M. Henri Barbusse pera ocupar la vacant den Brunetiere. — A conseqüència dels darrers aconeximents polítics, M. Camil Pelletan y alguns amichs se separen dels radicals socialistes, alegant que el partit no es conseqüent.

Estats Units

Nova York, 20. — Fúndas una societat de notables pera estrener les relacions ab el Japó. Surten pera Europa els creuhers japonesos «Chistose» y «Tonkubo». — Dia 23. — Les autoritats de Wilmington arresten als directores de la opera, a la cantant Annie Gordon y a la ballarina Seamons, prohibint la representació de la opera «Salomé» de Strauss.

Italia

Roma, 20. — Intensa erupció del Stromboli.

Russia

Odessa, 20. — La banda dels «Cent negres» ha atacat als juheus pera venjar la mort de alguns inspectors de policia; hi ha 100 ferits greus. Ha sigut tirada una bomba al commissariat de policia; ab morts y ferits, sent pres l'autor de l'atentat. — Dia 21. — Pels funerals dels policia morts en el atentat, els «Cent negres» han apallissat als estudiants y als juheus. Gran alarma.

Moskou. — Al Foubourg Sokolniki s'ha produhit una colisió ab la policia y una partida; ab morts, ferits y detencions.

Bushire (Golf pèrsich)

Dia 20. — S'han revoltat les tribus arabes del Tigris y l'Eufrates; les tropes turques no poden subjectarles.

Xina

Tonkin, 20. — A les Duanes imperials s'han apresat 8.000 fusells, 300.000 cartutxis y 5.000 bayonets, destinats als revolucionaris.

Illes Carolines

Dia 21. — Un violent huracá seguit d'una forta onada ha invadit gran extensió de costa, han mort 200 indigenes; els danys materials son enormes.

Salvador

Dia 22. — Esclata la revolució.

Transvaal

Johannesburg, 22. — Es general la vaga dels minayres, 37 mines estan paralitzades.

Belgrado

Dia 23. — Deserten 1.000 soldats de la guarnició de Uskub, cansats de lo mal tractat que eren. Els gendarmes n'han detingut 50.

India

Lahore, 20. — Detenció d'un redactor de «La India» acusat d'incitar a la revolta als soldats.

Shanghai

Dia 20. — El creuher francès «Chauzy» ha embarrancat al arxipelach de Sadleson.

La crisis viticola del Mitjdia de Fransa. Meeting de 80.000 viticultors a Narbona el dia 5 de Maig.

Marroch

Tànger 20. — Les kábiles del bajalat de Mazagán, han lluytat entre si encarnissadament, prop la ciutat.

Centa. — Combat de la tribu d'Anghera ab els partidaris del moro Valiente.

C.

CORRESPONDENCIA DE PARIS

Paris, 21 Maig.

Resta aparentment conjurat el conflicte entre l'Govern y els socialistes. En la Cambra dels Diputats la majoria ha decidit renovar sa confiança a Mr. Clemenceau y per de prompte no hi ha crisis.

Mes la pau politica no está de bon tros restablerta. Jaurés s'ha decantat del costat del Govern, pero ha incorregut també en la excomunió del partit radicalissim, que fins ara l'havia secundat.

La calma es, donchs, superficial; qui sap si la tempesta esclatará més tart o s'anirà aplacant de mica en mica.

Tan alarmats estan els esperits observadors, que la por a la revolució es lo que conté l'desbordament. Hannotaux s'ha fet eco d'eix estat d'anim en un article publicat en *Le Matin*, ahont fa entreveure les fatals conseqüencies que podria tenir pera la França una revolució interior.

Vuytanta mil viticultors s'han reunit a Narbona y cent setanta dos mil a Perpinyà pera proclamar la constitució de lo que podriam anomenar partit viticola. Tot el Mitjdia de França está unit en eixa empresa, de la qual n'ha resultat una solidaritat imponent qu'a hores d'ara tracta ab el Govern de potencia a potencia. (*)

MATTHIEU.

CRÒNICA SOCIAL

Estats Units

La vaga que sostenen els obrers del port de Nova York s'agrava de cada dia més, puix el número de vaguistes va augmentant.

En el moll hi ha centenars de barcos que no poden sortir per no haverhi qui fassi el carregament.

El president de la Federació Americana del Treball ha arribat a aquella població per veure si pot posar remey al conflicte.

El dissapte prop passat va esclatar un incendi que va estendre ab rapidesa espantosa fins arribar a causar danys per valor de més de 500.000 duros.

Y lo curiós del cas va esser que els vaguistes varen ajudar moltíssim als bombers pera apagar el foc.

En el proxím missatge que el president dels Estats Units dirigirà al Congrés recomenarà que s'estableixi un sistema de pensions per la vellesa pera tots los empleats del Estat.

Als d'Espanya es més fàcil que s'els hi augmenti el descuento.

Italia

A Turín s'han declarat en vaga els obrers flequers demanant augment de salari.

Les autoritats han assegurat la fabricació de pa sufficient pera les necessitats diaries de la població.

A Florencia han resultat envenenades 40 famílies que havian menjat tunyina averiada. A causa del envenenament han mort ja 13 persones.

El yenedor ha sigut pres y será encausat per la seva poca conciencia.

A Cerdanya están en vaga els empleats de ferrocarrils. Ab tal motiu s'han enviat tropes al punt de la vaga per si s'cometian desordres.

A Miliana (Milán) hi ha hagut una colisió entre la policia y uns vaguistes, haventsen detinguts a tres d'aquestos. Al cap d'algunes hores varen esser posats en llibertat.

Alemanya

En primer de Janer de 1906 el nombre de obrers sindicats arribava a la xifra de 1.822.342 senyalant un augment de 355.718 sobre l'any 1904.

(*) De la dita manifestació en publiquem un grabat en el present número.

Els maquinistes y mariners que el dia 21 se trobaven en el port d'Hamburg varen acordar declarar-se en vaga perquè els armadors se neguen a la reglamentació dels sons.

En efecte, el dia següent varen abandonar els barcos més de 1200 homes.

Els armadors varen manifestar que desitjaven escoltar als vaguistes pera sapiguer en concret quins eran els llurs desitjos.

El Papa y la classe obrera

El Papa va reunir el diumenge passat als presidents dels Circols catolichs, y els va exhortar a que compleixin el programa de l'Encíclica de Lleó XIII pera millorar la situació de la classe treballadora.

Transvaal

A Johannesburg han ocorregut alguns conflictes molt seriosos entre la policia y els vaguistes miners, dels quals n'han resultat bastants ferits.

Es creu que això conduirà a la vaga general.

A Johannesburg augmenta cada dia el nombre de vaguistes, ocasionant així en les mines diaris conflictes que agraven la situació.

Entre els vaguistes y la policia han ocorregut violentes colisions.

A dita capital hi han arribat grans reforços de tropes.

La vaga afecta a cinch mines.

Entre els vaguistes hi ha discòrdia de parers, puix uns son partidaris y altres contraris a la vaga.

El president de la República Argentina ha decidit invertir deu milions de «piastres» en combatre la invasió de la llagosta

Per la salut del obrer.

A Belgica s'ha publicat una lley prohibint l'importació, venta o transport de l'absenta.

Son articulats es breu pero molt terminant, imposantse multes de 26 a 500 franchs y empresonament de 8 dias a 6 mesos als contraven-tors de la lley.

A partir del 26 de Juliol ja tindrà caracter obligatori.

C.

Espanya.

S'han declarat en vaga els miners d'una mina propera a Huelva, havent ocorregut sagrantes colisions entre els vaguistes y la guardia civil. Varen resultar tres guardies y tres paisans ferits.

Els vaguistes passen de 1.400.

La «Gaceta» publicà el disapte passat una real ordre aclaratoria d'una instancia enviada al ministre de la Governació pel Sindicat de Flequers de Madrid demanant que l'industria de la flequeria fos excluida del descans dominical.

En dita real ordre se disposa que l'esmentada industria sigui conceptuada com exenta del descans dominical, quedant empró compresa entre les industries que entren en el descans setmanal, conforme a lo preceptuat en el número 1 de l'article 7 del Reglament de 19 d'Abril de 1905, pera l'aplicació de la lley del descans dominical, sens perjudici de lo disposat en els articles 17, 18 y 19 de l'esmentat reglament.

Es aquesta la millor forma pera que els pobres obrers no tinguin un sol dia de descans al any.

Vaga solucionada

La solució de la vaga que sostenien els paletes de Manresa se deu a que els patrons concediren un augment d'un ral en els jornals de determinats obrers.

Succés lamentable

Aixís hem de qualificar el que va ocorrer a Igualada el diumenge darrer.

Un obrer pellaire dels que s'troben en vaga va disparar un tret de pistola contra un altre treballador del mateix ofici perquè treballava.

L'agredit va quedar mort al acte. L'agressor va esser detingut y tancat a la presó.

¡Llástima gran que per defensar la llibertat que cada qual té de treballar o no treballar se arribi a aquestos extrems!

Assamblea de flequers.

Se celebrà el dia 19, en el saló de l'Ajuntament de Tarragona, l'assamblea de la federació provincial de flequers, ab nombrosa concurrència: s'hi aprovaren els estatuts y se renovà l'Consell directiu. La propera assamblea s'efectuarà a Reus.

Abolició dels consums.

La revista de Madrid *Nuestro Tiempo* ha publicat uns interessants articles d'en Lluís del Valle, intitulats «Literatura española sobre el impuesto de Consumos», en els quals s'aboga per la abolició gradual del impost de consums y sa substitució per altres arbitris, que han posat en pràctica algunes nacions com Bèlgica, Italia y Fransa. És una tendència que nosaltres aplaudim, perquè 'ls que'n surten més perjudicats d'aquest impost son els pobres, que el pagan igualment que 'ls rics, y això es contrari a la justícia distributiva.

Barcelona

Els obrers impressors han acordat implantar unes noves tarifes de preus per 'ls obrers de l'ofici que treballen a màquina.

El dia 24 a la tarde va haverhi un esvalot a Horta.

Sembla qu'alguns dels obrers pellaire de la casa del senyor Salvà, qu'estan en vaga, van disparar alguns trets de revolver contra uns esquirois.

Afortunadament no n'hi va haverhi cap de ferit.

Els quefes y alguns inspectors de policia van anar al lloch del succés, pero els autors dels disparos havian fugit.

Derreraent s'ha inaugurat en el Centre Artístich d'aquella ciutat una exposició de

asaleas, anemonas, tulipans y al tres flors delicades qual riquesa de matisos y varietats presentades demostren el falaguer progrés en que es troba l'art de la jardineria.

Els vocals inspectors de la Junta local de Reformes Socials denuncien al governador civil que en un teatre del Paralelo actuava una nena que encara no tenia deu anys, ballant en forma que desdanya de la moral.

Els denunciants mereixen un aplauso y els hi donem de tot cor.

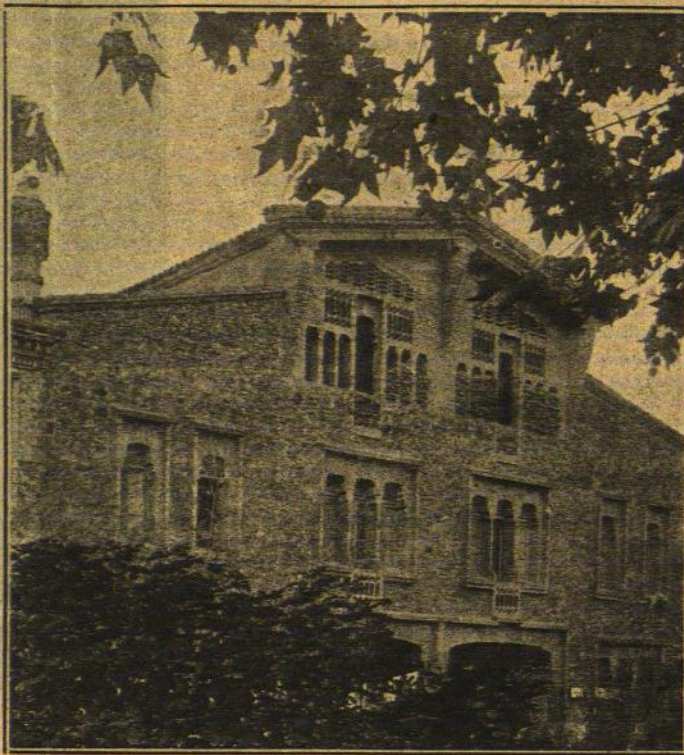
D'Igualada telegrafia que ha terminat la vaga dels blanquers. Condicions: una hora menys de treball y fundació d'un Montepiu a favor dels treballadors.

Dugues noves.

La Junta Local de Reformes Socials ha repartit a 37 societats obres dedicades a l'ensenyansa, la cantitat de 1.075 pessetes única recaudada fins avuy en concepte de penyores imposades a patrons per infracció de les lleys del treball.

La mateixa Junta ha pres l'acort d'empendre una detinguda y escrupulosa visita d'inspecció a importants Centres de treball.

La mateixa Junta ha evacuat l'informe sollicitat per l'Ajuntament sobre segurs de accidents del treball, de conformitat ab el sentit de que s'imposi als arrendataris o contratistes de obres municipals l'obligació de assegurar en alguna Companyia als seus obrers.

Cases de la colonia obrera de S. Boy de Llobregat. Arquitecte D. Joan Rubio.

Hem vist ab satisfacció la constitució en la Diputació Provincial d'una comissió de qüestions obreres; n'ha sigut elegit president el Diputat D. Ramón Albó y Martí.

UN SOCIETARI.

Per la premura del temps, fins al número següent no podrém donar compte de la organissació, en les nostres oficines, d'una obra social de gran utilitat per les classes treballadores. En el mateix número obrirém una secció de correspondència, que s'ha fet indispensable per respondre a les moltes consultes que se'n fan.

PASSATEMPS**Excessos**

Massa repòs embruteix.
Massa soroll aixorda.
Massa treball espantla la salut.
Massa rigor es crudeltat.
Massa audacia temeritat.
Massa economia avaricia.
Massa complacencia 'ns rebaixa.
Massa confiansa 'ns pert.
Massa plaer 'ns mata.
De modo y de manera que en el terme mitj hi trova 'l cos la salut y l'esperit la virtut.

PROBLEMA GEOMÈTRICH

Mesurar un pilot de blat de forma cònica, de 15 m. de diàmetre y 6 d'alçada.

SOLUCIÓ

(Al problema comercial del número anterior)
Valor actual: 4967'14 ptes. — Han enviat aproximacions: P. S. S.; V. P. C.; L. P. V.

Imp. carrer Nou de St. Francesch, 17

SECCIO D'ANUNCIS

Tomen **OSTRAINA** que es el mejor reconstituyente

COLOCACIONES SE NECESITEN:

Bones maquinistes pera colls y punys.
Aprenta sabatera.
Bons operaris sastres.
Aprent d'impremta.
Mitjes oficials sastresses.
Aprent de sabater.
Aprent pera camiseria.
Aprent d'esparter.
Oficials sastresses.
Treballadores pera gorres de llana y de ganxet.
Oficials pràctiques de confecció de vestits pera senyora.
Un aprent manyà (pera fora de Barcelona.)
Un obrer ferrer y carreter (constructor de carros), solici feyna.
Aprentas de flors artificials.
Oficial lampista.
Mitj oficial impressor.
Oficials sombrereras.
Aprent lampista.

Hores de despaig a la redacció: De 12 a 1 del mitjdia

RENOMBRADOS

COSTANZI

El éxito

cada día más creciente de los milagrosos medicamentos

COSTANZI

para la curación de las Estrechuras uretrales, Uretritis, Prostatitis, Cistitis, Cataracts y la vejiga.

Enfermedades humorales han hecho necesario el cambio del Depósito para España, lo propio que de la Farmacia de su preparador.

Grau Ynglada

à la Rambla del Centro, n.º 30 (junto al Crédito Lyonnais), Barcelona, lo cual se hace público para conocimiento de sus numerosos favorecedores.

LA CONFIANZA

Calle Aviñó, n.º 30, frente al Bolsín
HIPÓLITO FÉDAU, ÓPTICO

Inmenso surtido en lentes y anteojos de todas clases; especialidades en los de roca à 8 pesetas par. garantizados como lo mejor que hay. Las recetas de los señores Oculistas son atendidas en el acto y escrupulosamente ejecutadas.

JUAN AYNÉ

INSTRUMENTOS DE MÚSICA
Fernando VII, 53 y Call, 22
BARCELONA

Ventatges pels subscriptors

Al menys una vegada a l'any se repartiran regalos entre 'ls subscriptors.

Aquests regalos consistiran en objectes d'utilitat domestica com per exemple: mobiliaris y paraments de casa, maquines de cusir, rellotges, armaris, etz.; y també en imposicions de 20 ptes. a la Caixa d'Estalvis.

Els subscriptors que ho sigan desde bon principi, rebràn de franch els números corresponents als mesos de Maig y Juny, pagant tan sols un semestre.

Dibuixos, serres y fusta pera marqueteria

FABRICACIÓ Mobles de jonch esmaltat. Estil Parisch
Mobles de bambú y rústechs

Catàlechs a 30 cèntims

A. Miranda Banys Nous, n.º 15
BARCELONA

WERTHEIM

MÁQUINES PERA COSIR Y BRODAR
ESPECIALITAT: Máquina rotativa RÁPIDA, la mellor del món.

Máquinas pera totes les industries.

Máquinas rectilíneas LEYPERT pera mitjas.

AL COMPTAT Y A PLASSOS

AVINYÓ, 9.—BARCELONA

HERNIADOS (trençats), leed:

Si queireis encontrar alivio instantáneo y curación radical de vuestros males, usad los modernos bragueros del especialista Torrens, no molestan ni hacen bulto, amoldándose al cuerpo como un guante; hombres, mujeres y niños deben de usarlos. Contención absoluta, curación pronta y comodidad inmensa se obtiene con tan maravillosos bragueros. No comprar sin ver antes esta casa. Unión. núm. 13. tienda. Casa Torrens.

CLÍNICA MANAUT**CASA DE CURACIÓ**

CURACIÓ de les enfermetats de la matriz, dels ovaris, de la vagina y de totes les que son propies de la dona. Consulta de 11 à 1.

CURACIÓ de les enfermetats de les vies urinaries, (rinyons, veixiga, próstata y uretra) y de totes les que son propies de l'home. Consulta de 6 à 8.—Gratis

HABITACIONS PERA MALALTS

Ningú deu operar-se sens visitar avans aquesta CASA DE CURACIÓ.

Operacions a preus economichs. * **Compte del Asalt, 34, Barcelona**
Visita particular: DR. MANAUT: Rambla de Catalunya, 61, 1.º, de 3 à 5.

CALLICIDA PIZÀ

Estirpa rápidamente, sin dolor ni molestia, los callos y durezas. Es curioso: no motiva los inconvenientes de otros emplastos y de los líquidos en general. Es económico, una peseta en todas las farmacias, droguerías y zapaterías.

Depósito general: Farmacia del autor, Plaza del Pino, 6. BARCELONA
Por 1'30 ptas. se remite por correo certificado.